

Sajmon Baron Koen – O surovosti iz zapadne vizure

Objavljeno **24. april 2013.** od strane **Valentina Bulatović**

Like

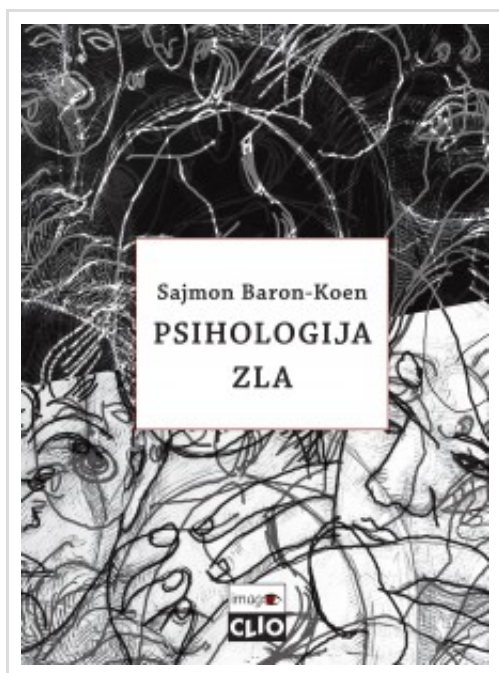
57

0

Tweet

2

Share

Drago mi je što vidim da je ***Psihologija zla*** prevedena na srpski. Takođe sam zahvalan za priliku da napišem predgovor ovom prevodu. Iščezavanje empatije može se desiti bilo gde, i događaji koji su se desili u Bosni između 1992. i 1995. godine najjasniji su podsetnik kako je empatija krhka i kako se, u određenim socijalnim i političkim uslovima, može ugasi. Nisam istoričar, pa njima ostavljam da odrede verodostojnost sledeće informacije (prvi izvor je veb-sajt *Human Rights Watch*): „Dva koncentraciona logora, Omarska i Keraterm, bila su mesta gde su izvršavana ubistva, mučenja i surova ispitivanja. Treći, Trnopolje, imao je drugu svrhu, služio je kao oblast za masovnu deportaciju uglavnom žena, dece i staraca, a tamo su se takođe odvijala i ubistva i silovanja. Četvrti, Manjaču, bosanski Srbi zvali su ‘logor ratnih zarobljenika’, iako su većinu, ako ne i sve zatočenike, činili civili... Komisija eksperata ustanovila je da je sistematsko uništavanje Bošnjačke zajednice u oblasti Prijedora odgovaralo definiciji genocida.“

Moj drugi izvor preuzet je s veb-sajta Vikipedija: „Rezultat masakra u Srebrenici, koji se odigrao jula 1995. godine, bilo je ubistvo više od 8000 Bošnjaka (bosanskih Muslimana), uglavnom muškaraca i mladića, koje su počinile jedinice Vojske Republike Srpske (VRS). Generalni sekretar Ujedinjenih Nacija opisao je masovno ubistvo kao najgori zločin na evropskom tlu nakon Drugog svetskog rata. Žalbeno veće Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) donelo je presudu 2004. godine da je masakr predstavljao genocid. Zaključeno je da prisilno raseljavanje između 25000 i 30000 bošnjačkih žena, dece i starih, praćeno masakrom, predstavlja dokaz koji potvrđuje da su članovi glavnog štaba VRS-a imali nameru da izvrše genocid. Međunarodni sud pravde (MSP) složio se februara 2007. godine s presudom MKSJ-a.“

Ova knjiga nastoji da razume pod kojim uslovima prosečni ljudi mogu da izgube empatičnost. Rat predstavlja skup uslova koji je takav da smo spremni da branimo sopstvenu grupu i demonizujemo drugu. U takvom stanju uma, možemo dehumanizovati pripadnike druge grupe, smatrajući da oni nemaju prava, osećanja, posmatrajući ih kao obične objekte. Rat sadrži mnoge socijalne faktore (konformizam, pokornost autoritetu, propagandu i ekstremna ideološka uverenja) koji mogu dovesti do iščezavanja empatije, ali takođe postoji mnoštvo bioloških faktora koji mogu učiniti da se krug empatije u mozgu ugasi ili da se ne razvije na uobičajen način. Naravno, biološki i socijalni faktori su u interakciji. Empatija je jedan od najvrednijih ljudskih resursa: bez nje

postajemo spremni da se međusobno povređujemo, ali uz nju smo u stanju da tražimo pomirenje, čak i nakon najgorih zločina. Uz empatiju postoji šansa da će uverenje agresora da je 100% u pravu ustupiti mesto izvinjenju za nasilne postupke; da će se bol žrtve smanjiti zahvaljujući osećanju da ju je neko čuo; i da će obe strane doći do šire slike i videti da postoji više perspektiva, a ne samo njihova.

Sajmon Baron Koen, Kembridž, 2012.

Ovaj unos je objavljen pod **Imago** od strane korisnika **Valentina Bulatović**. Zabeležite **stalnu vezu** [<http://blog.clio.rs/2013/04/sajmon-baron-koen-povodom-srpskog-izdanja-psihologije-zla/>] .

5 MIŠLJENJA NA „SAJMON BARON KOEN – O SUROVOSTI IZ ZAPADNE VIZURE“

Spajalica

4. maj 2013. u 21:56 reče:

Ovaj predgovor mi ne uliva nadu da ću u knjizi naći neka revolucionarna zapažanja. Preporučujem umesto ovoga predgovor za američko izdanje knjige Aušvic na sudu koji je napisala Hana Arent (objavljeno na sajtu Peščanika).

Goran Dugandžija

4. maj 2013. u 22:27 reče:

Poštovani g. Bulatoviću,

slučajno sam naišao na vest o knjizi i pročitao predgovor g. koena Srpskom izdanju.

Upravo se zbog te činjenice, svestan da nemam dovoljan uvid u celokupni stav izrečen u ovom delu, unapred ograđujem od bilo kakvog komentara na isto.

Ono što sam očekivao u predgovoru, a nisam uočio, jeste da ne vidim psihološku anatomiju masovnih zločina uopšte, a u konkretnom slučaju na prostoru BiH. Koliko vidim autor se opravdano poziva na faktografske podatke iz zvaničnih izvora. Međutim, masovni zločini u takvom obimu nisu posledica stanja svesti pojedinca, niti grupe pojedinaca. Dakle, njihov uzrok je mnogo kompleksniji i dublji. Sasvim bi bilo pogrešno tražiti inicijalne uzroke, recimo za Srebrenicu, u tom samom, nesumnjivo gnusnom činu.

To znači da bi bilo neophodno u takvoj psihološkoj analizi otići u vreme i okolnosti koje sežu preko Drugog svetskog rata, do Prvog svetskog

rata, tzv. Velikog rata i tu potražiti psihološke okidače ove nesreće devedesetih u BiH, gde je ovog puta Muslimansko stanovništvo najviše stradalo, za razliku od navedenih ranijih sukoba.

Neposredno pred zločin u Srebrenici dogodio se pokolj civilnog Srpskog stanovništva u reonu Drine, (Bratunac) kada je pobijeno oko 3000 žena i dece. Taj je zločin u senci „većeg“ zločina u Srebrenici i medijski se zataškava, ali je nesumnjivo generisao, pa možda i inicirao zločin u Srebrenici, kao (neopravdani) čin osvete . Ovde naravno trebam napomenuti da nema „velikog“ i „malog“ zločina. Zločin ili jeste ili nije postojao.

Same kulturološke, verske i druge različitosti naroda sa tog prostora, a onda i istorijsko pamćenje i netolerantnost kao mentalna crta, su u događajima iz tih svetskih ratova nesumnjivo akumulirali zlo u čoveku i osećaj „potrebe“ kolektivnog revanšizma nesumnjivo prisutnog kod sve tri nacije u manjoj ili većoj meri, a u zavisnosti od trenunih političkih okolnosti i propagande.

Zato je nemoguće , bar u slučaju zločina u BiH govoriti o psihologiji zla, a da se ne uzme ceo istorijski kontekst u kome je to „kolektivno zlo“ nastajalo. Ovo pogotovo što to zlo nije bilo nikad obelodanjeno i počinioći kažnjeni, jer je komunistička politika za vreme SFRJ podrazumevala; zatrpavanje jama i pećina po BiH u koje su bacani Srpska deca i žene i obespravljenoš tih žrtava da budu sahranjene kao ljudi, pravoslavni Hrišćani. Ovde se sa aspekta psihologije možda može govoriti i o kolektivnoj traumi Srpske populacije u BiH, koja je za vreme Drugog sv. rata podnela ubedljivo najveće žrtve i bila predmet očiglednog genocida, a nikada priznatog i sankcionisanog. Naravno, da takva trauma nikako ne sme i ne može biti izgovor za bilo koji zločin, ali treba u ovakvom jednom naučnom delu biti uzeta u najozbiljniju analizu i njenu vezu sa potonjim događajima.

Odlučio sam se obratiti ovim e-mailom, jer smatram da svako ko je učinio nesreću bilo kom detetu ili njegovim roditeljima, i civilima u opšte, bez obzira kom se bogu molio, mora biti kažnjeni po zakonima civilizovanog društva.

Na žalost, politika je ta koja je vodila u ratove i ta koja sprečava zadovoljenje ljudske potrebe za pravdom i primenom prava, jer bi je to učinilo drugorazrednom kategorijom, a njen glavni instrument; VOJNU SILU učinio inferiornim u odnosu na snagu PRAVA.

Sa poštovanjem,

Goran Dugandžija

Beograd, 04.05.2013.godine

Sima

5. maj 2013. u 01:40 reče:

Ni mi nismo zeleli da se bilo sta od toga desi. Medjutim bili smo preslabi, nismo raspolagali ogromnom vojnom silom, niti kapitalom koji je osnova funkcionisanja modernog sveta, i zapadnog drustva. Ljudi u Jugoslaviji su verovali u neke druge vrednosti. Nije se morali imati za deset pari patika, ali se komsija postovao i voleo.

Nismo se uklapali u vas stil zivota i zato smo unisteni.

Konformizam, pokornost autoritetu, propaganda i ekstremna ideološka uverenja odraz su vaseg zapadnog sistema. Vasa propaganda je pokrenula seme mrznje. Da nije bilo spoljne podrške ekstremistima, nista se od ovoga ne bi ni desilo. Vasa ekstremna ideoloska uverenja imaju razlicite oblike, ali su vezana konformizmom.

Zato nemojte gledati na juzne Slovene kao na odvojenu grupu ludaka i manijaka. Mi smo upravo isto ludi kao sto ste i vi. Ako je ekperiment bio da to dokazete, da, uspeli ste. Sada smo jedna velika srecna porodica, zar to nije predivno?

Slobodan Nikolić

5. maj 2013. u 09:11 reče:

Veoma slab i neinformativan tekst o samoj knjizi. Izvori kao što je wikipedia su nedovoljno pouzdani da bi se na njih pozivalo. Ovako deluje kao (zlo)namerno zabadanje prsta u oko. Nadam se da je u samoj

knjizi pristup mnogo profesionalniji, mada empatija nije neko otkrovenje i o njoj se pisalo mnogo poslednjih godina.

Rage

5. maj 2013. u 16:24 reče:

„Nismo želeli da se upuštamo u ocenjivanje autorovog suda o zločinima na prostoru nekadašnje Jugoslavije, zbog čega smo odlučili da knjigu objavimo bez predgovora. Ipak, smatramo da javnost u Srbiji treba da bude upoznata sa stavovima ove vrste”, navode iz izdavačke kuće Klio.

Poštovani,

slušajući emisiju na Radio Beogradu 2, u kojoj je bilo reči o ovoj knjizi i radu Sajmona Baron-Koena, poželeo sam da je pročitam i potom se sam se pretplatio, kako mi ne bi promakla...

Danas, nakon više od pola godine, čitam o tome koju ste dilemu imali i kako ste je razrešili. Po meni, nedopustivo licemerno: ne objaviti autorov predgovor srpskom izdanju, pravdajući se time da ne želite da ocenjujete autorov sud o zločinima na prostoru nekadašnje Jugoslavije, a potom, naknadno, obavestavate javnost o tome i tekst predgovora objavljujete na vašem sajtu.

Samo ću vas jedno pitati: ko je pročitao i čita „vaše“ knjige – javnost (?) ili zainteresovani čitaoci, raznih profila (nažalost izdvojena grupa)?

Svojim postupkom odali ste počast javnosti i unizili ste čitaoce, koji su (će), iz sebi znanih razloga, čitali (čitaće) knjigu. Sami zaključite šta ste time želeli da postignete...